

szer az idő, amikor ez az egész már csupán történelem lesz, és olyan állapotba jutunk, amelyben mindenkinek ugyanazok a lehetőségek adatnak meg...

Mats még be sem fejezte, a közönség máris tapsolni kezd. Vagy azért, mert annyira szeretik, ami egyébként nem lehetetlen, a közönség ugyanis a jótékonyági szervezetek jólelkű képviselőiből, valamint szociológusokból és szociális munkásokból áll. De az is lehet, hogy egyszerűen csak éhesek már. Az ebédszünetnek bő húsz perce el kellett volna kezdődnie, és alig hallgatott el Mats és aratta le a tapsokat, máris mindenki szedelőzködni kezd, a hallgatóság a kijárat felé áramlik. Anna is föláll és a szék támlájához nyúl a kabátjáért. Marina néhány pillanatra még ülve marad, majd hirtelen fölkel és Anna felé fordul.

– Köszönöm – mondja, fejét kissé oldalra hajtva. – Annyira hálás vagyok, hogy el tudtál jönni. Mindig annyira érdekes dolgokat mondasz.

Anna a legbarátságosabb mosolyával néz rá, miközben felveszi a kabátját. Hát persze, nagyon szívesen. Azután Marina felém fordul, mindkét kezével megragadja a jobb kezemet, és megrázza.

– És neked is borzasztó hálás vagyok. Annyira megkönnyebbültem, amikor meghalottam, hogy te is részt veszel a panelben. Óriási szükség van rád. Olyan nyugalmat árasztasz mindig...

Visszahúzom a kezem és kedvesen rámosolygok. Hát persze. Tényleg annyira jó, hogy mindig olyan fantasztikusan nyugodt vagyok.

ANNUS Ildikó fordítása

Majgull Axelsson (1947) az egyik legolvasottabb, nemzetközileg is elismert svéd író. Pályafutását újságíróként kezdte, majd 1994-ben regényíróként debütált *Längt borta från Nifelheim* című művével. Az áttörést *Aprilhäxan* című, 1997-es regénye jelentette számára, amelyért ugyanebben az évben elnyerte az egyik legrangosabb svéd irodalmi díjat, az *Augustpriset*-et. Ez a regénye magyarul is megjelent, „Áprilisi boszorkány” címmel, a Trivium Kiadó gondozásában, 2002-ben. Műveiben gyakran ír a társadalom perifériájára szorult csoportokról vagy egyénekről, a kiszolgáltatottságról és az emberi lélek zsarnokságáról.

Annus Ildikó 2004-ben diplomázott az ELTE skandinavisztika szakán, ahol jelenleg is dolgozik. Első fordítása 2008-ban jelent meg.

Sven Olov Karlsson

A HATÁRVONAL

Janne, az iskola gondnoka mindig ügyelt rá, hogy kedves legyen, amikor beszélni kezd. Nem tehetett arról, hogy ez a kedveség inkább ellenségességgnek hatott. Mindig túl közel állt, túlságosan közel. Azok a szakállcsomók és májfoltok az arcán. A lehelete. Magabiztosan bólintott, majd rákezdt, hogy a gyerekek meg a fiatalok így meg úgy. Hogy hogyan lettek évről évre egyre engedtelenebbek. Vagy az atomenergia, hogy ő bizony már régen megmondta. Meg hogy mit gyanított mindig is a fehérnépekről, nem beszélve azokról a feketékről. Ehhez a részhez érve ébredezni kezdett benne az elégedettség, az öröm, hogy sikerült megkaparintania egy új, figyelmes hallgatót. A gondnok kedvessége vadul harsogva támadt fel. Igazi őserő volt, s ez az őserő a kiszabadulása fölött ujjongott.

Minden évzárón együtt énekelt a többiekkel, nyáron meg a félév végén, karácsonykor. Állami ünnepségen, megyei ünnepségen, magánünnepségen. Ő volt az, aki soha nem változott. Igazgatók és tanárok jöhettek és mehettek, de őt megtartották, bizony, a kedvessége miatt. Hisz tudták jól, mi is a helyzet valójában. Aki iskolában dolgozik, annak a tűrőképességét minden nap keményen próbára teszik. Ha átlépné azt a bizonyos határt, akkor nemcsak azonnal röpülne az állásából, hanem különféle történetek is szárnyra kapnának róla, a botránnyáról és a kirúgatásáról egyaránt. Azt beszélnék, hogy ő volt az, aki nagy ívben tett az adminisztrációs feladatokra és az osztályzásra, aki egy idő után már nem járt be az értekezletre, aki nem

csitítgatta többé a szülőket. Ráadásul néhány kölyök még mintha kedvelte volna is a gondnokot. A tanárok azzal nyugtatták magukat, hogy a legrosszabbak pont Jannéhez húznak, bebeszélték egymásnak, hogy ő és a nehéz esetek mintha jól kijönnének, mintha lehiggasztaná őket kissé. És Jannének néha valóban sikerült meghúznia a határokat, határozottan megfékeznie a mihaszna kölykök butaságait.

Egyszóval amilyen idegesítő volt Janne, olyan gyakran tudott hősként viselkedni; még ha ez a szó kifejezetten elcsépelte vált is mostanra. A kölykök hol hősök, hol gazfickók bőrébe bújtak, a végtelenségig ismételték a közhelyeket. Üvöltve játszották el az egyiket vagy a másikat, azután szerepet cseréltek, majd tovább kergették egymást. Úgy tettek, mintha lehetséges volna, hogy egyszerre mindkettők legyenek. Mintha elhitték volna, hogy az ember akkor is hőssé válhat, ha gazemberként viselkedik.

A hősök és a gazfickók kiáltásai leginkább az új tornacsarnokban visszhangoztak. A bádognál készült építményt, költséghatékony beszerzés útján, tavaly húzták fel, lapos tetővel, ami illett az iskola funkionalista stílusához. A földtől négy méterre, a hosszanti falak között harántgerendák keresztelték egymást: vas szélrácsok. A felsős diákok gyorsan rájöttek, hogy a bordásfalról hogyan húzódkodhatnak fel a tetőgerendára, hogyan függeszkedhetnek és mászhatnak rajta. A tornatanár mindig eszét vesztette rémületében, amikor néhányan fölkapaszkodtak és térdhajlatukat beakasztva lógtak lefelé.

Egy kancsal, örökbefogadott gyereknek még végigmennie is sikerült a gerendán, óvatosan egyensúlyozva. Négy méter szabadesés. A tanár felordított rémületében. Olga. Azonnal gyere le. OLGA! Ez a lány egyike volt a legkomiszabbaknak. Olyasvalaki, aki nap mint nap örökös harcban küzdi át magát az élet felfoghatatlan vadonján. Sosem adja meg, sosem hagyja becsapni magát: ez tükröződött minden vállrándításában, minden sóhajában. Olga egyik pillanatban betegesen visszahúzódott, a másik pillanatban már ő került a középpontba. Különösen

akkor, ha a dolognak tétje volt, ha olyasmiről esett szó, amit nem szeretett. Egy szép napon vagy világhírű művész lesz belőle, vagy pedig szemetesekben fog turkálni visszaváltható üvegek után kutatva.

A gerendák rikító pirossal voltak lefényezve, úgyhogy lehetetlen volt őket nem észrevenni. Micsoda kihívás mindenkinek. Már az elejétől fogva tudhatták volna, hogy ez lesz a vége, mondta Janne, amikor először hallott Olga egyensúlyozó számáról. Hiszen pont a magasság, az vonzotta őket. Márpedig a határokat meg kell húzni – és Janne szívből örült neki, hogy ő lesz az, aki ezt megteheti.

Egyik este felhívta a barátját. Egy létra és egy csőkulcs elég volt ahhoz, hogy véget vessenek a rendbontásnak. A legnagyobb hüvely passzolt is, a harminchat milliméteres. Egy félméteres acélcsőre ráerősített racsnis dugókulcs segítségével Jannének sikerült megláztatnia a tetőgerenda csapszegeit, a barátja pedig lent állt és átvette tőle az összeset. Leszerelték a nehéz harántgerendákat. A tornacsarnok mögötti sötétben a vasakat a falnak támasztották, majd leterítették őket egy ponyvával. Gyorsan el is feledkeztek róla. Esett néhány centi hó. Ez minden. A tél hátralevő részében az eső uralkodott. A szünetek sivár, esőkabátos kötelességgé változtak. A ponyva alól lepattogzott a festék, és rozsdá hullt a latyakba. A hírekben az enyhe időjárásról beszéltek, arról, hogy az éghajlat felismerhetetlenül megváltozott, felmelegedés jön, katasztrófa fenyeget. De most a tél mintha azt felelte volna: ne aggódjatok egy percet se. Az ország fehér köntösbe burkolózott. Törölték a vonatjáratokat, hosszas áramki maradások voltak. Az autók lépésben haladtak. Mintha valami elfeledett népi hiedelem akarta volna megmutatni, ki is itt az úr valójában. Már december harmadikán félméteres hó borított mindent. Egy sárga buldózer kotorta össze a nagyját, természetes hegyeket hagyott az út szélén. Az ember bőrét jégforgácsok marták. A tornateremben a lánycsapat kosarazott, fülsüketítő dördülésekkel vágta neki a labdát a bádognak. Valaki kosarat dobott, és Olga felrikoltott: „Úristen!” Az akusztika most pont jobb volt, hála

a hatalmas hótakarónak a tetőn. Örült ám ennek az énektanár, de még mennyire – így sokkal jobban fog szólni a műsorszáma a karácsonyi ünnepségen.

Az utolsó héten a hideg alábbhagyott. Az enyhülés szerda reggel kezdődött. Egy karácsony mindig felejthetetlen, nem az ajándékok, az ételek és a hangulat, hanem inkább a kegyelem miatt. Egy csepergő pénteki hajnalon, december huszadikán Janne előpakolta a padokat a tornacsarnokban. Beizzította a hangot, a hangszórók vidáman recsegték.

Fél tízkor mindenki ott ült. Janne, hat tanár és hetvenhárom gyerek a szüleikkel, akik készen álltak rá, hogy valamelyest meghatódjanak, de véletlenül sem vitték volna túlzásba.

A zsúfoltság, az embertömeg összeadódott testmelege megemelte a terem hőmérsékletét, és az összetartozás élményét nyújtotta mindenkinek.

A betlehemeset néhány szorgalmas 3/A-s adta elő. Meséltek Józsefről, Máriáról és a napkeleti bölcsekről. Bézs köpenyekbe és fejkendőkkbe öltöztek; olyanok voltak, mintha egy illusztrációból léptek volna elő. Utána az énektanár vette a kezébe a mikrofont. A „Maria” a *West Side Story*ből ugyan nem tartozott a karácsonyi dalok közé, de egyike volt az ő *a capella*-kedvenceinek. Korábban aggódott a torka miatt, félt, hogy meghűl, vagy egyszerűen bereked egy nehéz éjszaka után. De most itt volt, és nyugodtan rábízhatta magát a hangjára, amelyet egy másik Svédország zeneiskoláiban treníroztak. *And suddenly that name, will never be the same.*

És ekkor a főépület felől felharsant az éles hangú csengő. Az énektanár meghökkenve elhallgatott, de elfojtotta ingerültségét. Nem lenne jó, ha az esetleges tűzvész után úgy emlékeznének vissza rá az emberek, mint aki személyes sértésnek vette a tüzet.

Az udvaron gyülekeztek, az előírás szerint. A nyirkos levegőben nem éreztek füstöt. Előbújt a délelőtti nap, mégis sokan dideregtek. Most minden osztályfőnöknek létszámellenőrzést kellett tartania. De még mielőtt észrevették volna, hogy hiányzik valaki, Janne máris megtalálta azokat, akik kiosontak a karácsonyi műsorról.

Amikor karikaláiban egyensúlyozva sietősen bedöcögött a folyosóra a tűzjelző irányába, már ott volt Olga és egy másik kis szaros, az ötödikes kisegítő osztályból. A piros csengő, a tűzjelző mellett álltak, amely úgy sipított, hogy az a meglepő, ha nem okozott maradandó halláskárosodást. Páros lábbal ugrándoztak, túl boldogak vagy buták voltak ahhoz, hogy meglógnak a tetthelyről.

Janne kikapcsolta a tűzjelző áramellátását, őket kettejüket pedig a fülüknél fogva hurcolta magával. A lépcső tetején, a napfényben ő és a két kölyök megtorpant, mintha színpadon lennének. A kiterelt csapat rájuk meredt.

És a megkönnyebbült csöndben egy tunyán ropogó hangra lettek figyelmesek. A végakord hallatszott. Amit a gondnok pendített meg. Az iskolaudvar túloldalán álló épület az idő előrehaladtával egyre kiadósabb próbákat állt ki, de nem bírta tovább. Elérte saját és Janne legvégső határát.

Egy olyan határt, amely egy szempillantás alatt fülsértő nyikorgássá változott. Fémes hangú panasz vájt mélyen a húrukba. A karácsonyi ünnepség színtere alakot váltott, ahogy végül alakot váltott Olga és a pajtása, a karácsony gazfickói és hősei is: ők ketten, akiknek köszönhetően végül egyetlen léleknek sem esett bántódása.

És a hó súlya alatt recsegtve-ropogva, egyfajta magától értetődő természetességgel, az iskolai katasztrófák könnyedségével omlott be a tornacsarnok teteje.

ZIRNSTEIN Zita fordítása

Sven Olov Karlsson (1971) svéd író és újságíró. 2003-ban debütált *Italianaren* című regényével, amely egyaránt elnyerte a kritika és az olvasóközönség tetszését. Ezt azóta két regény és két riportkötet követte. 2013-ban az egyik legrangosabb svéd irodalmi díjra, az Augustprisetre is jelölték *Porslinsfasaderna* című, mágikus realizmusba hajló tragikomikus regényével. Legújabb műve, a *Västmanland* című novelláskötet 2015 őszén jelent meg, benne a fentebbi *Gränsen* című novellával.

Zirnstein Zita (1990) Pécsen született, jelenleg Budapesten él. Az ELTE-n végzett skandinavisztika szakon, diplomamunkáját svéd nyelvészetből írta. Tanulmányai alatt a Svéd Intézet ösztöndíjával hosszabb időt töltött Svédországban. Jelenleg az IBM egyik skandináv részlegének munkatársa. 2014-ben jelent meg egy gyerekkönyv-fordítása a Scoliar Kiadó gondozásában.